

Povsod, v vsaki družbi, so ljudje, ki so za delo bolj in ljudje, ki so za delo manj sposobni. Zato bi kazalo urediti delovne pogoje tako, da bi vsakdo po svojih sposobnostih doprinesel svoj delež. Vendar se pri nas še vedno nismo lotili tega, da bi za delo manj zmognim osebam — invalidom nudili ustrezna delovna mesta (ne le delovna mesta vratarjev in hišnikov). Kadar morda začno v podjetjih o tem razmišljati, se ustavijo pri misli, da je to reševanje socialnih problemov in da je zato brez vsake gospodarske osnove. V resnici pa s tem, ko iščemo možnosti in zaposlujeemo invalide, urejamo gospodarske probleme družbe. Treba

bo le poskrbeti, da se pravilno uredijo delovna mesta in zdravstvena služba v podjetjih. Le tako se bomo lotevali zaposlevanja invalidov z enakimi prizadevanji kot zaposlevanja ostalih ljudi.

Na Gorenjskem je sedaj okoli 2500 invalidnih oseb. Svet za delo pri OLO Kranj meni, da bi bilo treba te probleme urejevati sistematično, za kar naj bi poskrbela tudi posebna komisija — komisija za profesionalno rehabilitacijo invalidnih oseb — ki je bila ustanovljena pri svetu. Zato pa bodo morale obratne ambulante v podjetjih imeti pregled za posamezna delovna mesta, pregled nad tem, kakšne sposobnosti posameznikov zahteva delovno mesto. Skratka, obratne ambulante

se bodo morale začeti ukvarjati več s preventivno službo. Ob popisu delovnih mest naj bi ugotavljale, katera delovna mesta bi se dala preurediti tako, da bi na njih delali invalidi, hkrati pa tudi to, katera delovna mesta so že taka, da ne zahtevajo vseh psihičnih in fizioloških sil posameznika (kjer morda dela lahko človek brez noge, roke ipd.). Ena izmed glavnih nalog komisije bo tudi ta, da se bo sistematično ukvarjala s politiko zaposlevanja invalidnih oseb, in sicer tako, da bi invalide priučevali za delo na posameznih delovnih mestih. — To naj bi opravljali s sodelovanjem centrov za izobraževanje v podjetjih. LJ.

Pesnikov spomenik pred kranjskim gledališčem

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ŠT. 10 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 7. FEBRUARJA 1958

Naši kandidati

V Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine kandidirata v okraju Kranj tov. Boris Ziherl in Vinko Hafner

Na željo številnih volivcev je kandidacijska konferenca za volilno enoto, ki obsega občine Kranj, Skofja Loka, Gorenja vas, Zeleznički, Ziri in Cerklje predlagala za poslanskega kandidata v

je bilo marsikje slišati predloge, naj tov. Vinko Hafner kandidira za poslanca v Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine. Te predloge je osvojila kandidacijska konferenca za volilni okraj, ki obsega občine Tržič, Jesenice, Radovljico, Bled in Bohinj.

Tov. Vinko Hafner je bil rojen leta 1920 v Stražišču pri Kranju v delavski družini. Pred vojno je bil delavec v tekstilni tovarni »Jugobruna« v Kranju, od koder je bil leta 1940 odpuščen zaradi sodelovanja v naprednem delavskem gibanju. Nato je delal kot progovni delavec na železnici. Leta 1940 je bil sprejet v Komunistično partijo. Za osvobodilno gibanje je začel delati v začetku okupacije in je nosilec »Partizanske spomenice 1941«. V partizanih je bil večinoma na Gorenjskem, kjer je bil član Pokrajinskega komiteja KPS in sekretar mladinskega vodstva za Gorenjsko. Kasneje je bil na Dolenskem in Stajerskem ter je bil na-

zadnje politkomisar XVIII. divizije. Zaradi aktivnega sodelovanja v NOV so mu Nemci že leta 1942 ustrelili kot talca mater, brata in sestro. Po osvoboditvi je bil predsednik Okrajnega ljudskega odbora Kranj, nato pa več let pomočnik predsednika republiškega Sveta za zakonodajo. Od leta 1953 je predsednik Občinskega ljudskega odbora Kranj. Dve dosedanji mandati dobi je bil poslanec Ljudske skupščine

Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine tov. Ziherla Borisa.

Tov. Ziherl Boris se je rodil 25. septembra 1910 v Trstu kot sin sodnega uradnika. Že v gimnaziji je delal v raznih dijaških organizacijah, na univerzi pa se je močno udeleževal v partijskih organizacijah ter je bil zato 4 leta zaprt v Sremski Mitrovici. Član SKOJ-a je postal tov. Ziherl leta 1929, leto dni kasneje pa član KP.

V letu 1941 je bil tov. Boris Ziherl med ustanovitelji OF, nato pa ves čas član njenega Izvršnega odbora. Najprej je delal v Ljubljani, od januarja 1943 je bil načelnik propagandnega oddelka XVIII. divizije, nato pa na odgovornih položajih v agitpropu CK KPS. Od avgusta 1944 je delal v propagandnem oddelku Vrhovnega štaba NOV na Visu, od oktobra 1944 pa v agitpropu CK KPJ v Beogradu.

Po osvoboditvi je bil predstavnik CK KP Jugoslavije v Moskvi, od maja 1946 predsednik Komiteja za znanost in šolstvo vlade FLRJ, od novembra 1948 direktor Inštituta družbenih ved v Beogradu, od novembra 1950 minister za znanost in kulturo LRS, od 1953 pa član Izvršnega sveta LRS.

Oktober 1943 je bil izvoljen v SNOS, od 1945 je bil zvezni in republiški ljudski poslanec, od 1940 dalje je član CK ZKS, od 1948 je bil kandidat, a od 1952 je član CK ZKJ, od 1953 dalje je redni univerzitetni profesor in dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Predsednika Občinskega ljudskega odbora Kranj, tov. Vinka Hafnerja pozna širša javnost. To se je pokazalo tudi na nedavnih zborih volivcev, saj

S seje ObLO Kranj Nove kmetijsko-gospodarske šole

Na seji Občinskega ljudskega odbora Kranj, ki je bila pred dnevi, so razpravljali tudi o ustanovitvi kmetijsko-gospodarskih šol v Kranju (Prmskovo), Besnici in na Trsteniku. Lani je občinski odbor ustanovil kmetijsko-gospodarske šole v Dupljah in Mavčičah ter kmetijsko-gospodarske tečaje v Preddvoru, Besnici in Zabnici. Tečaj v Zabnici ni uspel, medtem ko je v Besnici v letošnjem šolskem letu toliko novih prijaviteljev, da kaže ustanoviti kmetijsko-gospodarsko šolo.

Razen tega so sklenili ustanoviti Prešernovo gledališče kot zavod s samostojnim finansiranjem. Naloga zavoda je, da skrbi za umetniško rast amaterskih gledaliških prizadevanj in da pomaga pri prirejanju drugih kulturnih prireditvev v občini. Sklepali so še o dopolnitvi statuta Občinskega ljudskega odbora Kranj, o spremembi odloka o prodaji hiš iz sklada SLP ter o nekaterih zemljiških zadevah. Odborniki so tudi izglasovali, da se zagotovi sredstva za izdelavo načrtov za most čez Kokro. Sedanjim mostom čez Kokro je namreč dotrajan in bo morda uporaben le še kako leto. Obremenitev je že sedaj precejšnja. Če pa upoštevamo še to, da je Planina sedaj še dokaj nezazidano področje in da je tu predvidena tudi gradnja nove osemletke ter internata za okoli 190 gojencev industrijske šole »Iskra« je gradnja novega mostu še toliko bolj potrebna. Treba se bo še odločiti, kje naj bi gradili nov most — ali tam kjer je sedanja brv ali mimo pošte čez Podrtino (zato se ogreva največ ljudi), ali na Pungratu.

LRS. Aktivno sodeluje v Stalni konferenci mest Jugoslavije ter je bil dalj časa član njenega predsedstva in je še sedaj član gospodarskega odbora. Je tudi član Okrajnega komiteja ZKS in Okrajnega odbora SZDL Kranj.

Kandidacijske konference so opravile delo 50 KANDIDATOV ZA 25 POSLANSKIH MEST

996 delegatov, izvoljenih na zborih volivcev v kranjskem okraju, je te dni na 25 kandidacijskih konferencah obravnavalo kandidate in sestavljalo kandidatne liste. Skozi prvo sito je šlo dvakrat toliko kandidatov kot je poslanskih mest. Začeli so se že drugi zbori, kjer volivci končno razpravljajo o predlaganih kandidatih. V devetih volilnih okrajih so za enega poslanca sprejeli po 3 kandidate, v sedmih okrajih pa po 2 kandidata. Med kandidati je 9 žena. V treh volilnih okrajih Kranja so kandidirale same žene. Glavno, zadnje besedo pred volitvami pa imajo sedanji zbori volivcev.

Kandidacijske konference so bile povsod zelo živahne. Zadrege s kandidati ni bilo, kajti povsod so delegati prišli na kandidacijske konference s predlogi volivcev. Precej razmišljanja je bilo na kandidacijski konferenci 43. volilnega okraja za Republiški zbor na Jesenicah, kjer so volivci predlagali za kandidata dr. Miha Potočnika, čeprav je le-ta pristal le na kandidaturu v Radovljici. Zato so razen Maksa Dimnika in Bertija Brunca sprejeli na listo tudi dr. Potočnika, ki pa je bil v 41. volilnem okraju Radovljice sprejet soglasno od 31 delegatov kandidacijske konference kot kandidat za Republiški zbor iz tega kraja.

Na kandidacijski konferenci 42. volilnega okraja v Tržiču, na kateri se je zbralo v soboto, 1. t. m. 30 delegatov, so soglasno izbrali za kandidata v Republiški zbor tov. Franca Popita, predsednika OO SZDL za okraj Kranj.

Razmeroma lahko nalogo so imeli tudi delegati kandidacijske konference 214. volilnega okraja, ki obsega blejski, bohinjski, radovljiški in tržički kot. Vseh 94 delegatov iz vseh krajev je izrazilo enotno željo volivcev, naj bi za kandidata v Zvezni zbor izbrali Vinka Hafnerja, prvi izbiri in da izvoljeni kandidati res ustrezajo težnjam volivcev. K. M.

data v Republiški zbor tov. Mirana Košmelja, predsednika OLO, v 38. volilnem okraju v Kranju pa predsednika Občinskega odbora SZDL Kranj Martina Koširja. V 35. volilnem okraju, ki obsega Cerklje in del Kranja, so na kandidacijski konferenci soglasno sprejeli kandidata za Republiški izbor tov. Tone-ta Fajfarja.

Najštevilnejša je bila kandidacijska konferenca za Zvezni zbor, na kateri se je v sredo, 5. t. m. zbralo v Kranju 126 delegatov iz Skofje Loke, Ziri, Zeleznički, Gornje vasi, Cerklj in Kranja. Kot kandidata za to odgovorno poslansko mesto so izbrali tov. Borisa Ziherla, dolgoletnega poslanca in široko znanega kulturno - političnega ustvarjalca.

Na kandidacijski konferenci za 121. volilni okraj zveznega zbora proizvajalcev, ki obsega jeseniški, blejski in bohinjski kot, je v ponedeljek 38 zbranih delegatov sprejelo kar 3 kandidate, in sicer Pavla Mraka, Franca Čeferina in Heronima Šubica. Tudi v 119. volilnem okraju za Zvezni zbor proizvajalcev, ki obsega Gorenjo vas, Skofjo Loko, Zeleznički, Ziri, Radovljico in Tržič, so v torko na kandidacijski konferenci izbrali 3 delegate, čeprav bodo volili samo enega poslanca. V 120. volilnem okraju (Kranj — Cerklje) pa so izbrali 2 kandidata za volitve 1 poslanca v ta dom.

Kandidacijske konference so tako opravile svoje delo. Izbrani kandidati bodo v teh dneh šli skozi drugo sito na ponovnih zborih volivcev, ki imajo vso pravico dopolniti ali odrediti predložene kandidatne liste. Tretje, zadnje sito pa bo na volitvah. Toda dokajšnja možnost izbire med postavljenimi kandidati kot tudi soglasnost, ki se je pokazala na kandidacijskih konferencah, že zdaj jamčijo, da so volivci dobro premislili že ob prvi izbiri in da izvoljeni kandidati res ustrezajo težnjam volivcev. K. M.

RAZGOVOR Z UPRAVLJALCI

Več razprave o odnosih zdravstvenega osebja do pacientov

Samoupravni organi v zdravstvu so v zadnjem času precej razširili svoje delovno področje in pri tem dosegli tudi uspehe. Kljub vsemu pa se pri delu le še kažejo pomanjkljivosti, ki so večših objektivne, drugič pa tudi subjektivne. Morda je ena osnovnih pomanjkljivosti dela samoupravnih organov zdravstvenih zavodov tudi ta, da so ti organi vse premalo skrbeli posvečali temu, da bi razpravljali o odnosih med zdravstvenim osebjem in pacienti. Le malokdaj in malokje so n. pr. na seji upravnega odbora razpravljali tudi o teh vprašanjih, čeprav jih zaradi specifičnosti dela v teh zavodih ne kaže zanemarjati.

Tov. Rihar, predsednik upravnega odbora Porodnišnice v Kranju nam je med drugim dejal, da so na upravnem odboru le kdaj pa kdaj razpravljali o odnosih do pacientov.

»Kadar so to narekovali nujni konkretni primeri. Res se to vprašanje po vseh zdravstvenih zavodih preveč zanemarljivo, saj ponekod drugod niti enkrat ni bilo to vprašanje na dnevnem redu seji samoupravnih organov. — Upravni odbori razpravljajo največ, vsaj pri nas je tako, o finančnih sredstvih, o nagrajevanju zdravstvenih delavcev, dežurstvih, nadurnem delu in plačevanju nadurnega dela, skratka, največ časa porabimo za drobne - operativne stvari. Samoupravni organi se sicer večših morajo ukvarjati s finančnimi vprašanji. To se še posebno kaže v takih zavodih, ki še niso popolnoma urejeni. Tudi naš zavod — kranjska Porodnišnica — je med takimi. V prihodnje bo treba o materialnih vprašanjih še razpravljati, kajti potrebe siltjo na to. Povečati nameravamo namreč naš zavod za 20 postelj. Skratka menim, da je v zavodih, ki se šele for-

mirajo, nujno, da se samoupravni organi ukvarjajo še s finančnimi vprašanji. Ne vem pa, če je v ostalih zavodih kaj drugače.

Kljub vsemu pa vendar ne kaže pozabljati ene glavnih nalog upravnega odbora. Če pogledamo knjigo pohval in pritožb sicer lahko ugotovimo, da so pacienti zadovoljni, da nimajo kritičnih pripomb. Vendar lahko izven zavodov večkrat slišimo pritožbe. Večših kaže, da se samoupravni organi namenoma izogibajo teh razprav, morda zaradi preobčutljivosti posameznikov.

Upravni odbori zdravstvenih zavodov bi morali ta vprašanja reševati bolj načrtno. Kaže pa, da so tudi sindikalne organizacije ponekod nudile premalo opore samoupravnim organom pri njihovem razvoju. Na to vprašanje bo treba paziti tudi pri sestavljanju novih upravnih odborov zdravstvenih zavodov.

Razgovor s poslanskimi kandidati

Predvsem podpirati splošni družbeni razvoj

V soboto, 1. t. m. se je sestala kandidacijska konferenca za Republikanski zbor v Radovljici. Na predlog volivcev so za njihov 41. volilni okraj izbrali kot kandidata dr. Miho Potočnika. V zvezi s tem je redakcija »Glas Gorenjske« zaprosila tov. kandidata za naslednji razgovor:

»Kako presoјate vlogo in filozofijo ljudskega poslanca?«

»Naloga ljudskega poslanca, ki jih v Ljudski skupščini opravljajo, je ves čas od prve izvolitve v Ustavodajno skupščino LRS leta 1945, zdaj v zadnjih letih celo kot tajnik Ljudske skupščine, so seveda resne in odgovorne. Poslanec je ljudski predstavnik, ki mu je prva in glavna naloga utrjevanje in razširjanje našega socialističnega sistema.

Poslanec deluje seveda na več načinov: v ljudski skupščini, na plenarnih sejah in na sejah odborov. Njegovo drugo mesto je v okrajnem ljudskem odboru, na čigar območju je njegova volilna enota in kjer ima po volilnem zakonu odborniško pravico. Njegovo važno mesto pa je tudi v občinskem ljudskem odboru tiste ali tistih občin, na katerih območju leži njegov volilni okraj; tudi v občinskem odboru ima poslanec odborniško pravico. Ena glavnih njegovih dolžnosti pa je tudi v tem, da se udeležuje raznih zborov volivcev, političnih in drugih posvetovanj, kar mu omogoča, da je v čim stalnejšem in tesnejšem stiku z volivci in perečimi vprašanji.

Naloga poslanca socialistične skupščine je, razen dela v skupščini, potemtakem predvsem v tem, da pomaga ljudskim odborom in organom družbenega upravljanja pri pravilnem sprejemanju odločitev in uresničevanju njihovih dolžnosti in pravic. Kot aktivist in član SZDL ima poslanec nenehno dolžnost, da, kjerkoli more, pojasnjuje naše družbeno in gospodarsko dogajanje, da pomaga reševati razna pereča vprašanja. Njegova nič manjša naloga je tudi v tem, da gradi in utrjuje napredno družbeno zavest.

Ponekod so še ukoreninjene stare, že preživele predstave o poslancu — Miklavžu, ki naj nosi v svoj volilni okraj samo darila, milijone, ki naj bo vztrajen intervencionist za včasih tudi kaj čudne partikularistične ali celo osebne koristi posameznikov — čisto na škodo skupnosti. Nekateri še mislijo, da poslanec tem več velja, čim več obljublja, čeprav potem svojih obljub ne more pošteno uresničiti in potem seveda zaide na demagoška tla, ko ne more klatiti zvezd z neba. Taki pogledi na poslanca danes seveda nimajo nobenega opravičila. Tako gledanje kazi lik našega poslanca, ki se je v povojnih letih že dobera izoblikoval. Skazili bi ga, če bi zahtevali od njega samo to, da od skupnosti čimveč »izčrpa« naš kolektiv«, »za našo vas«, »za naš okraj«, za tega ali onega posameznika ne glede na to, kako bo drugod. Poslanec mora upoštevati v prvi vrsti splošne družbene koristi in vzmeti, ki poganjajo ves naš razvoj naprej. Potemtakem morajo prav poslanci zagotoviti nujno vsklajevanje in medsebojno ujemanje vseh interesov; tam pa, kjer se interesi morda križajo, morajo dati vedno prednost važnejšim in za naš splošni razvoj pomembnejšim vprašanjem.

Zato tudi ni toliko važno, kje kdo kandidira. Po mojem prepričanju je vsak izvoljeni poslanec politični in družbeni delavec za vso republiko in za vso Jugoslavijo, le da je svojim volivcem, ki napravljajo njegovo predstavljajo vso našo deželo in vso družbeno vest, še posebej odgovoren, ker jim mora tudi neposredno polagati račune.

Po mojem mnenju je predvsem važno to, da je poslanec pravičen, osebno pošten in odkrit do svojih volivcev in da je toliko pogumen, da jim tudi nepopularne stvari zna in upa tolmáčiti in da zna odrediti, kadar je treba. Po mojem je tak poslanec boljši kot pa tisti iz predvojnih časov, ki so se ljudem samo prilizovali z obljubami ob volitvah. Seveda pa je dolžnost današnjega poslanca, da v upravičenih primerih pomaga, kjerkoli more in da pomaga odpravljati krivice in napake, če so bile

Volivci radovljiške občine so me pravzaprav presenetili s tem, da so mi ponudili kandidaturu, čeprav se seveda vsaj kolikor

toliko že poznamo. Ker so me prav oni prišli prvi pobarat in ker so v moji dosedanji volilni enoti (Dolina, Gorje in žirovniški konec) mnogi volivci želeli, da bi na volitvah nastopilo po več kandidatov, ki bi bili lahko bolj tesno, dnevno in neposredno povezani s problemi jeseniške kovinarske občine, sem v sporazumu z okrajnim političnim vodstvom kandidaturu rad sprejel. Upam, da bom zaupanje v zgoraj razloženem smislu tudi opravičil, vsaj trudil se bom za to. Seveda pa tudi kraj, kjer sem bil doslej poslanec, ne bom pozabil, saj me nanje vežejo tesne vezi in prijetni spomini na zelo lepe pa tudi hude čase ter na mnoge dobre delovne ljudi. Saj vendar ni meje, ne med kraji in ne med ljudmi!

»Kaj sodite, tov. Potočnik o nadaljnjem družbenem in ekono-

V KUMANOVEM BODO ODKUPILI NAD 2 MILIJONA KG TOBAKA

Lani je tobak v Kumanovem zelo dobro obrodil. Obrali so nad 2 milijona kg te zlahtne rastline. Povprečna odkupna cena, ki je bila dosežena te dni, znaša okoli 400 dinarjev za kg, vendar pa je cena tudi višja, če gre za boljše kakovost tobaka. Nekateri kmetje so dobili za kg kakovostnega tobaka tudi po 850 dinarjev.

'Zvezda' namerava specializirati proizvodnjo

Po dolgoletnem delu so tudi v podjetju »Zvezda« v Kranju prišli do ugotovitve, da tako ne gre več naprej. Proizvodnjo bo treba specializirati. Sedaj delajo elaborate, po katerih predvidevajo, da bi se tekstilna oplemenjevalnica in tkalnica »Zvezda« razvila v uslužnostno podjetje za barvanje volne za pletilce. Po teh uslugah je namreč v zahodnem delu Slovenije precejšnje povpraševanje. Ker se je v zadnjem času močno razvila tudi industrija trikotažnega blaga, bi se usmerili tudi na barvanje trikotaže. Razen tega pa nameravajo dati tudi distribuciji preje za predice industrijski značaj. Prejo bi po tej za-

misli prodajali v standardnih zavitkih. Razen tega pa nameravajo urediti tudi lasno tkalnico in filmsko tiskarno, ki bi bila nekakšno dopolnilo tiskarnam večjih tekstilnih tovarn. S filmskim tiskom bi bilo namreč moč tiskati manjše količine blaga z bolj pestrimi vzorci. V podjetju upajo, da bodo svoje zamisli sčasoma lahko uresničili, ker trenutno nimajo dovolj investicijskih sredstev, so se namenili, da bodo uredili ta proizvodni proces postopoma. Če bodo uspeli načrt uresničiti, bomo lahko v Kranju kmalu dobili novo specializirano podjetje.

Lj.

Svet za delo OLO ugotavlja

Še izpopolnjevati sistem nagrajevanja po delovnem učinku

Na nedavni seji je Svet za delo pri OLO razpravljalo o pojavih na področju nagrajevanja.

Lani se je izvršena industrijska proizvodnja na efektivno delovno uro povečala za 14% ob 6,6% povečanju plač (če ne upoštevamo zakonitega povečanja nje ravnj za 9%) v industriji v lanskem prvem polletju glede na december 1956. Povečanje proizvodnosti dela so razen drugih vzrokov (ugodnejša oskrba s surovinami, z električno energijo itd.) povzročila tudi sprostitev plačevanja po normah, izdatnejše uvajanje norm in premij, stimulativnejša razmerja med posameznimi kategorijami delavcev in uslužbencev ter osebno ocenjevanje ljudi, kjer je tarifna postavka določena v razponu.

Svet za delo OLO smatra, da nudi novi sistem delitve dohodka kolektivom še izdatnejšo stimulacijo za bolj-

še gospodarjenje ter večjo samostojnost, s tem pa tudi večjo odgovornost na področju tarifne politike. Na realnejša razmerja med tarifnimi postavkami za posamezna delovna mesta bodo zlasti lahko vplivali rezultati analitične ocene, kjer le-to pravilno in z odgovornostjo opravljajo. Po mnenju Sveta za delo je treba nadalje razvijati sistem nagrajevanja po delovnem učinku; po tem načelu naj bi uveljavili tudi nagrajevanje v gostinstvu, trgovini in kmetijstvu.

Ob sedanjih načelih ugotavljanja sredstev za osebne dohodek norme niso več instrument za delitev dohodka med podjetjem in družbo, temveč izključno merilo za pravično notranje razdeljevanje teh sredstev po načelu: vsakomur po njegovem delu. Spričo take vloge norm kaže še mnogo bolj skrbno odpravljati morebitna nesoz-

merja med normami za posamezna delovna mesta. To je naloga organov delavskega upravljanja v podjetjih. Kolektivi se bodo morali odločiti za čim realnejše norme, da bi ustvarili podlago za pravično delitev ustvarjenih sredstev za plače. To vprašanje, ki je sila občutljivo za vzdušje v kolektivih in za odnos do dela, bodo morali organi upravljanja obravnavati jasno in ob sodelovanju kolektivov.

Organi delavskega upravljanja pa morajo biti ob tem zelo pozorni na škodljive težnje po »striženju« norm (po tem, da ne bi izplačevali doseženih zaslužkov po normi). Nekateri namreč skušajo dokazovati — čeprav se niso znani vsi izvršilni, dopolnilni predpisi — da bo podjetjem spričo nove delitve dohodka zmanjkavalo sredstev za plačevanje norm. Značilno pa je, da ti ljudje pri tem nič ne ome-

vora je bilo tudi o monopolizmu v blagovnem prometu (slišali smo konkretno kritiko na račun jeseniške Zelezarne, ki skuša uvajati nekakšna prodajna območja, pri čemer zapostavlja posamezna trgovska podjetja). Hude ovire smotni investicijski politiki povzroča privatno lastništvo trgovskih lokalov. Posamezni odborniki in gostje pa so poudarili, da tudi investicije ne bodo pomagale, če ne bomo poskrbeli za zadosten priliv novega kadra, ki ga v trgovini sila manjka.

Republiki sekretar za blagovni promet dr. Boris Puc je med drugim poudaril, da mora družba posvetiti večjo pomoč trgovini, ker le-ta opravlja pomembno in občutljivo družbeno funkcijo s tem, da posreduje blago od proizvajalca do potrošnika. Ko je govoril o družbeni kontroli, je dr. Puc sodil, da mnogi potrošniški sveti niso povsem opravili svojih nalog; vzrok je tudi v tem, da ta oblika družbene kontrole ni povsem vsklajena z delavskim upravljanjem v trgovini. Po mnenju dr. Puc pa na področju družbene kontrole lahko mnogo storijo tudi pristoj-

ni sveti ljudskih odborov, sindikati in drugi.

Razprava se je sukala tudi okrog tržišča kmetijskih proizvodov. O tem so razpravljali Hafner Tone, Peternej Igor in Miran Košmelj. Prva dva diskutanta sta predlagala smiselno enaka amandmana k tistemu delu sklepa načel in smernic, ki govori o tržišču kmetijskih proizvodov. Po njunem izpremenjevalnem predlogu naj bi usposobili kmetijske zadruge, da bi bile sposobne opravljati celoten odkup kmetijskih pridelkov, lesa in gozdnih sadežev. Tov. Košmelj pa je predlagal, naj bi bile kmet. zadruge sicer osnovni odkupovalci kmetijskih pridelkov, vendar pa naj bi pri tem onemogočili njihov izključni monopolizem s tem, da bi se omogočila proizvodalcem prodaja tudi na sejmih, tržnicah ter trgovskim in proizvodnim gospodarskim organizacijam na njihovem sedežu. Tov. Košmelj je svoj predlog utemeljil s tem, češ da je treba v interesu po-

V dvorani med zasedanjem

Trgovina začena čutiti večjo pozornost

OLO je sprejel načela in smernice za razvoj trgovine

Okrajni ljudski odbor Kranj se že nekaj mesecev ukvarja zlasti s področji, ki neposredno vplivajo na vsakodnevno življenje delovnih ljudi. Tako je januarja razpravljal in sklepal o razvoju turizma, na eni izmed prihodnjih sej bo obravnaval kmetijstvo, ta tork pa je razpravljal in sklepal o trgovini. Pravzaprav je nameraval na torkovi seji obravnavati razen trgovine tudi obrt, toda spričo kopice problemov trgovine se je razprava o tem tako raztegnila, da bo treba o obrti razpravljati na ponovni seji, ki bo v torek. Razprava o trgovini na torkovi seji pa so obogatili razen odbornikov tudi republiki sekretar za blagovni promet dr. Boris Puc ter predstavniki zbornice in trgovskih podjetij.

Podpredsednik okrajne Trgovinske zbornice Andrej Babič je v svojem poročilu o problematiki trgovine dejal, da je treba jasneje določiti vlogo trgovine, ki mora nastopati kot samostojen gospodarski činitelj. Pravo vlogo gospodarskega faktorja je trgovina dobila šele po 1. 1952, ko smo lahko začeli opuščati administrativne posege v blagovni menjavi. Toda trgovina je zaostala. Prebivalstvo in njegove potrebe so se povečale, proizvodnja in uvoz naraščata. Današnje življenje, zaposelitev prav ogromnega števila žena ipd. zahteva od trgovine več kot nekaj. Današnja trgovina pa ustreza le še potrebam podeželja, ni pa kos zahtevam sodobnih mest oziroma industrijskih središč. Trgovina nima sodobne materialne osnove (tehničnih pripomočkov, zadostnih kapacitet) niti ne dovolj izurjenega osebja. Krivično pa je dolžiti trgovino, da je sama tega kriva, ker je treba upoštevati objektivne vzroke. Najmanj je razvita živilska trgovina, manjka pa tudi specialnih trgovin z industrijskim blagom (saj na Gorenjskem nimamo trgovin z mnotorji, glasbili, urami itd.) ter blagovnic. Razviti je treba omrežje trgovin z mešanim blagom, prodajaln proizvodnih podjetij za lastne izdelke, pa tudi omrežje manjših sezonskih in stalnih obratov (kioskov itd.). Posledice sedanje slabe razvite trgovine najbolj čuti potrošnik, a z njim vred tudi trgovsko osebje in proizvodnja. Od 1. 1953 se je promet v trgovini na drobno povečal povprečno na posameznega prodajalca za okrog 40 odstotkov.

Dosedanje naložbe skupnosti v trgovino so bile razmeroma pičle. Tudi odkar so prešle pristojnosti glede trgovine na občine, so le-te posvečale trgovini malo pozornosti. Izjema je, denimo, tržiška občina, ki je vložila v trgovino znatna sredstva, medtem ko je jeseniška občina za trgovino zelo malo storila. Zdaj ostaja trgovini del njenega dohodka, ki ga večina kolektivov namenja za razvoj svojih podjetij, nekateri kolektivi pa so s temi sredstvi povečali samo svoje plače.

tržnikov preskrbovalno organizacijo razširjati in krepiti. Z načelom, ki ga je zagovarjal tov. Košmelj, da je treba omogočiti proizvajalcu, da se tudi sam lahko neposredno pojavlja na trgu s svojim blagom, se je strinjal tudi predsednik sveta za blagovni promet v imenu predlagatelja omenjenega sklepa o načelih in smernicah za razvoj trgovine.

Vsebinsko naslednjega amandmana tov. Toneta Hafnerja je bila ta, naj ne bi odkupa kmetijskih pridelkov opravljale tudi odkupne postaje odkupnih podjetij. Tov. Košmelj pa je sodil, da so v primerih, ko kmetijske zadruge same ne bi zmožle odkupiti vseh pridelkov (kot je bil, recimo, primer jeseni s krompirjem) potrebne tudi odkupne postaje, ker moramo stremeti za tem, da bi kmetje mogli odprodati vse svoje pridelke in da bi blago prišlo do potrošnikov.

Pri glasovanju sta oba okrajna zbora z veliko večino glasov odklonila spreminjevalne predloge tov. Toneta Hafnerja ozirov. Peternej Igor in sprejela predlog tov. Mirana Košmelja. Z.

gorenjski obveščevalci

Zimski športni dan na Lancovem

V nedeljo je mladinski aktiv iz Lancovega priredil «I. zimski športni dan», katerega se je udeležilo nad 120 članov, mladincev in pionirjev. Dopoldne so bili smučarski skoki na 25 m skakalnici, na kateri je dosegel največ točk med pionirji Jelko Koselj, pri mladincih pa Janez Kunčič. Popoldne je bilo zelo živahno

V NEDELJO BO V STRAŽIŠČU VELIKA PRIREDITEV SMUČARJEV IN SANKAČEV

Okrajna zveza »Partizan« za Gorenjsko organizira skupno s TVD »Partizan« iz Stražišča veliko smučarsko-sankaško tekmovanje, ki bo v nedeljo 9. februarja, za prahodni pokal Zveze Partizan. Ta prireditve bo letos že tretjič in kot prejšnji dve leti, se je bodo tudi letos lahko udeležili le člani družbe »Partizan« z vse Gorenjske. Smučarske patrle in tekači-posemezniki bodo startali ob 9. uri iz pred doma Partizana Stražišče. Ob istem času bodo startali tudi tekmovalci v veleslalomu in sicer na Joštu. Sankaši se bodo pomerili ob 10. uri na progi s Šmarjetne gore. Na 30-metrski skakalnici v Rakovici pod Šmarjetno goro pa bodo popoldan tekme v smučarskih skokih. Društvo, ki bo v vseh disciplinah osvojilo največ točk, bo prejelo tudi prehodni pokal, ki so ga zdaj že dvakrat zaporedoma osvojili Podnartčani. Če bo TVD »Partizan« Podnart tudi letos uspešno nabrali največje število točk, bodo prejeli pokal v trajno last. Prav zaradi tega pa je pričakovati v nedeljo v vseh disciplinah lepih in zanimivih borb. —an

Udeleženci sankoških tekem na Lancovem

TRŽIŠKI DELAVCI NA SANKAH

V nedeljo, 2. februarja je bila v Podjurbelju prava sankška revija tržiških delavcev. Na preko 2.000 m dolgi progi, izpod gostišča navzdol so se pomerili delavci iz petih večjih kolektivov. Tekmovanja so organizirale sindikalne organizacije. Največ udeležbe je bilo na tekmovanju sanklačev iz »Pek« in iz Predilnice. Iz Predilnice je tekmovalo 90 posameznikov, od katerih 25 žensk in 11 parov. Med zmagovalce so razdelili 40 nagrad.

Skupno se je vseh sankških tekem, ki so se začele ob 8. uri zjutraj in končale ob 4. uri popoldne, udeležilo več kot 300 tekmovalcev. Zanimive tekme pa so privabile tudi mnogo gledalcev, tako da je bilo v Podjurbelju dokaj živahno. —an

K. M.

NESREČE

AVTO PODRI KOLESARKO
Ko se je v ponedeljek zvečer, 3. t. m. peljala Anica Preskar po cesti mimo Gorenja proti Jezerskem pri Kranju, je vozila dokol po desni strani. Nasproti je prvozil avto, kar je seveda ni vze mirilo. Toda prav takrat je po držni osebni avto Okrajne zadrugne zveze, ki je prvozil za njo v isti smeri. Pri srečanju se je le-ta moral umakniti na skrajni desni rob in je pri tem podri kolesarko. K sreči je Anica dobila le lažje telesne poškodbe in manjše okvare na kolesu.

CESTA NI POSTELJA

Johan Zevnik iz Mavčič je moral da preveč v »ročicah« v soboto 1. t. m. zamenjal cesto za posteljo Sofer avtobusa, ki je prvozil iz Mavčič proti Podreči, je v gosti megli le dobre 3 metre pred seboj opazil na cesti kolo in ležečega moškega. Zavore so zavcilje, kolesa zadržala po zmrznjeni cesti, vendar je avtobus rinil ležečega moškega nekaj metrov po cesti. Z dokajšnjimi poškodbami po glavi (a lahko bi bilo dosti hujši) so ga prepeljali v bolnišnico.

ZA ČISTO STEKLO RAZBIT AVTO

Vidljivost iz avtomobila se je zdela Stefanu Pogačarju v soboto zvečer zelo slaba. Zato je blizu Jęprce ustavil avto na desni strani ceste in skušal očistiti steklo. V njegov avto pa se je zaletel avto, ki je pripeljal za njim iz Kranja. Zaradi megle je drugi sofer prepozno opazil stoječega vozilo. O poravnavi škode sta se prizadeta sama pobotala.

V OBCESTNO DREVO

To se je pripetilo soferju Dragu Maršalu iz Ljubljane, ko je v turek vozil skozi vas Britof. Nadomda je opazil, da nima oblasti nad krmilom. Njegov osebni avto je kar po svoje drsel na desno stran ceste in se zaustavil šele pred obcestnim drevosom, kamor je trčil. Računajo, da bo za popravo potrebno kakih 10.000 dinarjev. —an

K. M.

TUDI NA JEZERSKEM OSTRE BORBE ZA PRVA MESTA
Smučarski klub in sankška sekcija Jezersko, sta preteklo nedeljo priredila tekme v slalomu pri Smučarski koči in sankanju z Jezerskega vrha.

REZULTATI - člani: 1. Miro Dolinšek, 2. Milan Dolinšek; **mladinci in mladinke:** Minka Arn, 2. Janez Košir. Na sankških tekmah pa so bili najboljši: pri članih Franc Zadnikar pred Janezom Zadnikarjem; članice: 1. Mimica Truden, 2. Lonca Šaus; **mladinci in mladinke:** 1. Helena Kern, 2. Zane Podjed. Skupno je nastopilo 60 tekmovalcev. —an

ČLANI SANKŠKEGA KLUBA KRANJ POZOR!

V sredo, 5. 2. t. l. bo popoldan ob 16. uri članski sestanek kluba na Šmarjetni gori, katerega se zanesljivo udeležite. Prav tako pridite tudi vsi ostali, ki imate veselje do tega zimskega športa.

Sankaški klub Kranj pa organizira za nedeljo, 9. t. m. skupinski izlet, združen z obiskom prvih mednarodnih sankških tekem na Bledu. Vsi člani, ki bi si radi ogledali veliko mednarodno prireditev, naj se zglase v pisarni planinskega društva Kranj, do sobote opoldan, kjer bodo dobili vse potrebne informacije.

navadno korenje 20, čebula 50—60, kislja repa 25—28, kislja zelje 40, kolerabe 20, pesa 40, redkev 20 do 30, jabolka 100 dinarjev kg; salata 50 din liter, česen 5—10 din kom., šopek peteršilja 10 din, radič 25 din merica, por 10—15 di kom., zelena 20 din kom., hren 10—15 din kom., jajca 21—23 din kom., volna 2600 do 2700 din kg, skuta 80—90 din kg, surovo maslo 440—560 din kg, mleko 30, smetana 200 din liter, piščanci 250 din kom., kokoši 400—650 din komad, zajci 300 din kom.

V ŠKOFJI LOKI

Trg v Škofji Loki je bil v soboto slabo založen. Prodajalke niso imele naprodaj nobene salate. Zabeležili smo naslednje cene: čebula 60—70, krma za kokoši 35—40, fižol 50—70, krljci 50, oves 25 din liter; zelje v glavah 15—20, krompir 10, rdeče korenje 30—60, kislje repe 20 din, česen 10 din kom., fižol 70 din liter, smetana (mala zajemalka) 10 din in sirček 12 din kom.

V TRŽIČU

Rojeni so bili: Polonca Jančič, Vinko Dolžan in Leon Hafner.

Umri so: Ivan Lušin, Janez Poljanec, Franciška Babnik roj. Kunstelj in Roman Rupar.

ZAHVALA

Ob obletnici smrti mojega preljubega, in nezabnega moža

JOZEFA BOLEHA

se ponovno, pristrčno zahvaljujem vam dragim dobrim ljudem, ki ste mu izkazali spoštovanje na njegovih poslednjih poti. Ponovno zahvalo hudi našemu predobremu dr. Hriberniku, tov. Varžahu, darovalcem vencev, ljubim sosedom in sostanovalcem.

Hvaležna žena Ančka

9. februarja ob 10. uri ameriški barvni film »LAHKO JE LJUBITI«, ob 14. uri francoski barvni film »SVET TISINE«, ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascop film s stereofonskim zvokom »ZLOMLJENO KOPJE«.

»TRIGLAVA« PRIMSKOVO: 8. februarja ob 19. uri ameriški barvni film »LAHKO JE LJUBITI«, 9. februarja ob 16.30 uri ameriški film »SKOZI PEKEL«.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE: 8. in 9. februarja francoski barvni film »SVET TISINE«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

»NAKLO: 8. februarja ob 19. uri premiera poljskega filma »POKOLENJE«, 9. februarja ob 16. in 19. uri ameriški barvni film »LAHKO JE LJUBITI«.

»PLAVŽ« JESENICE: 7. februarja italijanski film »NJIHOVE ZABLODE«, 8. in 9. februarja ameriški film »NA ROBU PLOČNIKA«.

»RADIO« JESENICE: 7. februarja ameriški film »NA ROBU PLOČNIKA«, 8. in 9. februarja ameriški barvni film »NAPADALCI«.

»ZIROVNICA: 8. in 9. februarja italijanski film »NJIHOVE ZABLODE«.

»DOVJE MOJSTRANA: 8. in 9. februarja jugoslov. film »SVOJEGA TELESJA GOSPODAR«.

»KOROŠKA BELA: 8. in 9. februarja amer. barvni film »NAPADALCI«.

»BLED: od 7. do 10. februarja amer. barv. kavboj. film »DIVJAJA LETA«. V petek ob 20. uri. V soboto ob 17. in 20. uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri.

»RADOVLJICA: od 7. do 9. februarja ameriški barvni film »EDINA ŽELJA«. V petek in soboto ob 20. uri. — V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

»LJUBNO: od 8. do 9. februarja ameriški barvni film »BEG IZ TRDNJAVE«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA« SKOFOJA LOKA: od 7. do 9. febr. ital. film »KRUH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMJE«.

»KRVAVC« CERKLJE: 8. in 9. februarja amer. film »HONDO«. V soboto ob 19.30 uri. — V nedeljo ob 16. in 19. uri.

GLEDALIŠČE

»PRESERNOVO GLEDALIŠČE« KRANJ
Petek, dne 7. februarja ob 20. uri »AKADEMIJA«

v počastitev spomina dr. Franca Prešerna in Otona Zupaniča.

Sobota, 8. februarja ob 16. in 20. uri

A. Čehov: »UTVA« drama v 4 dejanjih. — Gostuje SNG iz Trsta. — Izven.

Nedelja, 9. februarja ob 16. uri

Stuart Oliver: »ČUDOVITE PUSTOLOVSČINE«. — Izven in za podeželje.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek smo na kranjskem trgu zabeležili naslednje cene: ajdova moka 60—70, kaša 50—80, ješprenj 60—70, krma za kokoši 35—40, fižol 50—70, krljci 50, oves 25 din liter; zelje v glavah 15—20, krompir 10, rdeče korenje 30—60,

Ob koncu leta 1958 bodo

ČLANI PRESERNOVE DRUŽBE

prejeli za redno članarino 320 din naslednjih pet knjig:

- 1. KOLEDAR ZA LETO 1959
 - 2. Ivan Ribič: SIN, povest
 - 3. Honoré de Balzac: EL VERDUGO in druge zgodbe
 - 4. Tone Selškar: VELIKA GALA PREDSTAVA, mladinska povest
 - 5. Poljudnoznanstveno delo: KRUH za doplačilo 150 din prejme lahko vsak član se:
 - 6. knjigo LEPO VEDENJE ali
 - 7. knjigo inž. Milana Ogrina: MOJ VRT
- Kdor naroči obe dodatni knjigi, doplača za obe knjigi samo 230 din.

7 KNJIG ZA 550 DIN prejme torej vsak, kdor se vpiše najkasneje do 5. aprila 1958 v članstvo Prešernove družbe in plača najkasneje do 5. julija 1958 vse obroke.

Pohitite z vpisom! Člane vpisujejo poverjeniki Prešernove družbe, ki so v vseh šolah in večjih podjetjih, vse knjigarne in podružnice Slovenskega poročevalca in ljudske pravice in uprava v Ljubljani, Erjavčeva cesta 11/a.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 213, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklj 20 din, izgubljeni 10 din, ostalo 12 din od besede. — Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Prodaj 2 težka voza »Trier« in stavbni les. — Grašič Peter, Strahinj 12.

Zatekel se je nemški ovčarski pes. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaj novo italijansko kolo. Naslov v ogl. oddelku.

Prodaj kravo, ki bo tretjič teletila. — Tenetiše 28.

Prodaj prvovrstno vrtno seno, otavo in lucerno. — Slanc, Preddvor.

Prodaj poceni dobro ohranjeno pohištvo. Poizve se v trgovini »Petrošnik«, Kranj, Koroška cesta.

Prodaj hišo v Bašeljnu nad Kranjem. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaj nova vrata za kmečko peč. Ponudbe oddati v oglasni oddelku.

Decimalno tehnilo za 300 kg iz trdega lesa, dobro ohranjeno, prodaj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaj nov motor Tomos-Puch 175 cm. Naslov v oglasnem oddelku.

Malo rabljen otroški športni voziček (tapciran) prodaj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaj krojaška šivalna stroja »Singer« ali »Adler«. Šivata naprej in nazaj. Naslov v oglasnem oddelku.

Kupim novo žensko kolo priznane znamke. Ponudbe oddati v oglasni oddelku.

Bijol Jošku z Bleda želimo za 50. letnico obilo uspehov v

Takojšnjo zaposlitev dobe 4 transportni delavci in 3 skladišni delavci.

Interesenti naj se pisмено ali osebno javijo na upravo podjetja. Plača po tarifnem pravilniku.

„Oljarica“
Britof-Kranj

Trgovinska zbornica za okraj Kranj razpisuje mesto tajnika strokovnih odsekov (komercialista). Pogoji: dovršena ekonomska srednja ali njej enaka šola ali trgovska nadaljevalna šola z večletno prakso v trgovini.

Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja je poslati na tajništvo Trgovinske zbornice, Kranj, Prešernova ulica 10/II.

UPRAVNI ODBOR ZDRAVSTVENEGA DOMA V TRŽIČU RAZPISUJE

delovno mesto POMOČNIKA UPRAVNIKA ZD. Pogoji: jurist ali končana srednja šola in abiturientski tečaj. Nastop službe po dogovoru. Prošnjo z življenjepisom, oziroma dokumenti pošljite upravi ZD v Tržiču.

Razpis

VELEŽELEZNINA „MERKUR“ KRANJ

sprejme

več TRGOVSKIH POMOČNIKOV
več ADMINISTRATIVNIH MOČI z znanjem strojepisja
večje število SKLADIŠČNIH DELAVCEV

Nastop TAKOJ ali po dogovoru.

Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe pisмено ali se oglasijo osebno pri sekretarju podjetja.

Upravni odbor
veleželeznine »Merkur« Kranj

O nekaterih organizacijskih problemih „Svobod“ in prosvetnih društev

Na kongresu Svobod in prosv. društev v Mariboru so bili nekajkrat omenjeni tudi organizacijski problemi. Kongres sam jim ni dal prvenstvene važnosti, temveč jim je odmeril vlogo, ki jo je lepo povedal tov. Stane Kavčič: »Problemi kulturnoprosvetnega dela so predvsem idejni problemi in ne toliko organizacijski. Ni stvar predvsem v novih oblikah, ampak je stvar predvsem v tem, da vidimo, kaj vsebinsko hočemo, kaj hočemo temu človeku dati, in kaj ta človek potrebuje. Govoriti samo o novih oblikah in ne razmišljati o problemih, o katerih moramo razmišljati, ne videti tega, da človek ne živi samo od kruha, da socializem ni samo razvoj materialnih dobrin, ampak je socializem tudi razvoj duševnih potreb človeka.«

Iz tega citata vidimo, da je prvenstvena naloga Svobod in prosv. društev, da se bavijo z vsebinskimi problemi, stvar organizacije pa je konkretna izpeljava vsebinskih načrtov. Stvar je torej medsebojno pogojena. Društva, ki bi se bavila samo z organizacijskimi vpraša-

nji, bi nujno stagnirala na vsebini. same odločitve vsebinske narave brez ustrezne organizacije pa bi se nujno izmaličile v kup nerešenih načrtov. Dobra organizacija jamči za praktično izvedbo začrtanih idej. Zato govorimo o organizacijskih vprašanjih z namenom, da se vsi idealno zasnovani vsebinski načrti tudi dejansko uresničijo.

Te stvari je predvidel tudi sam Kongres, zato je s spremembo pravil o Zvezi Svobod in prosv. društev dal društvom večjo možnost prilaganja konkretnim potrebam in boljši izpeljavi idejnih zasnov. Tu mislimo predvsem na tiste člene statuta (10, 11, 12), ki govorijo o organizaciji občinskih Svetov Svobod in prosvetnih društev v zavesti, da je danes komuna osnovna družbena celica, ki je prevzela nase odgovornost za celotni, s tem tudi za kulturni razvoj državljanov v svojem območju.

Organizacijska oblika naše kulturno prosvetne dejavnosti je društvo. Od te najosnovnejše združbe je v veliki meri odvisna kulturna podoba kraja. Ne mi-

slimo, da je prosv. društvo ali Svoboda edini faktor kulturno prosvetne vzgoje. O tem je že govoril tov. Stane Kavčič: Nekaj te vzgoje dobi državljan na delovnem mestu, nekaj v političnih in množičnih organizacijah, nekaj preko tiska, radia in drugih izraznih sredstvih človeškega občevanja. Svobode in prosv. društva predstavljajo torej samo del celotne kulturnoprosvetne organizirane dejavnosti. Velikost tega dela je pa odvisna od prizadevnosti in sposobnosti društev.

Upravni odbori Svobod in prosv. društev morajo biti predvsem kulturno politični organi: morajo poznati svoj kraj, življenje in potrebe ljudi v njih celoti, kritične točke v kulturnem življenju kraja — česa najbolj primanjkuje — zavest teh ljudi, kar je odločilni faktor pri sestavljanju programa, prav tako pa morajo znati prepoznati lastne sile in možnosti. Skratka, upravni odbori se morajo predvsem ukvarjati z življenjem terena in razmišljati, kako bi to življenje obogatili v smeri socialistične kulture, etike in humanizma.

Od te ocene zavisi celotna dejavnost društva, programska politika, izbor oblik, načini izobraževanja in podobno.

Ce je dal jeseniški kongres možnost ustvarjanja občinskih Svetov Svobod in prosv. društev, jih je mariborski kongres uzakonil.

Glede na to, kar smo že zgoraj povedali, da je občina danes osnovna družbena celica, ki raste in se razvija iz lastnih sil, na vseh področjih družbenega življenja, je tudi občinski Svet Svobod in prosv. društev v tem delokrogu odmerjena določena vloga pri razvijanju kulturnega življenja. Brez občinskih Svetov Svobod in prosv. društev bo dejavnost posameznih društev razcepljena, izolirana in nepovezana ter ne bo mogla v celoti ustrezati prosvetnim potrebom neke občine.

Zato je dokaj čudna nezainteresiranost odločilnih ljudi v posameznih občinah, ki imajo tako mlačen odnos do uresničitve obč. SSPD. Kljub vsemu prizadevanju je doslej uspelo organizirati aktivne SSPD samo v občinah Jesenice in Kranj. Brez teh Svetov se kulturno življenje v neki občini ne bo moglo uspešno razvijati, ker se Sveti za prosveto in kulturo pri ObLO bavijo predvsem z vprašanji profesionalnih ustanov in ne morejo operativno posegati v življenje amaterskih skupin. Na področju vsake občine bi bilo treba doseči rešitev, vseh kulturno-prosvetnih problemov, kar je pa mogoče samo ob sodelovanju vseh činiteljev, ki delujejo na tem področju, to je obč. SPK, svetov za šolstvo, SSPD in raznih kulturno umetniških ustanov in združenj skupno s političnimi organizacijami.

Tretja stvar organizacijskega značaja, ki jo hočemo omeniti, je vprašanje članstva. Ze kongres je kritiziral ozkost pri sprejemnih članstva. Dejstvo, da imamo celo v razvitih industrijskih krajih v naših društvih po nekaj sto članov, je porazno in ne ustreza stvarni kulturno-politični zavesti naših delovnih ljudi. Zožiti neko društvo na nekaj aktivnih članov pomeni isto, kakor da bi v zdravstvu omejili preventivno samo na bolnike. Razširitev članstva pomeni ne samo delo v organizacijskem smislu, temveč bolj v pogledu izboljšanja vsebine, ki jo bo povečanje članstva nujno povzročilo.

Vse te stvari pišemo z namenom, da se poveča v naših društvih idejni koncept in vpliv nosilca današnje družbe — delavskega razreda.

DUŠAN BAVDEK

POPRAVEK

V članku »Naloge Svobod in prosvetnih društev v luči kongresa« v »Glasu Gorenjske« z dne 31. januarja, je prišlo v zadnjem stavku zadnjega odstavka do neljube pomote. Stavek se mora pravilno glasiti takole: »Pri vsem tem pa je nujen idejni koncept in vpliv delavskega razreda, ki mora postati izhodišče, temelj in končni cilj vzgojnega dela v Svobodah in prosvetnih društvih.«

Uredništvo

Kulturni teden v Loki

Svet za kulturo in prosveto ObLO Škofja Loka je v sodelovanju s »Svobodami« in škofovskimi muzejem pripravil Kulturni teden v počastitev Prešernovega spomina. Začel se je v nedeljo, 2. februarja s koncertom Slovenskega okteta iz Ljubljane. Pester spored narodnih in umetniških pesmi je dopolnil še sestavek prof. Vide Slugove o kulturnem pomenu slovenske literature, v katerem se je poleg Prešerna spomnila tudi 200-letnice Vodnikovega rojstva.

Škofjeloški muzej pa je pripravil oz. prenesel iz Kranja razstavo »Baročna arhitektura na Gorenjskem«. Zanimiva razstava, pri kateri sodeluje s svojimi ekspoziti tudi muzej sam, bo v Domu ZB. Otvoritev razstave bo v soboto, 8. februarja. Po otvoritvi bo sprejem kulturnoprosvetnih delavcev pri predsedniku občine Svetku Kobalu.

K.

Jeseniški gledalištniki v Kranju

Pogosta gostovanja jeseniških gledalištnikov v Prešernovem gledališču v Kranju, pa tudi kranjsko gledališko občinstvo, ki v vse večjem številu obiskuje njihove predstave, kaže, da so se kulturne vezi med Kranjem in Jesenicami močno utrdile.

V petek, 31. januarja in v nedeljo, 2. februarja je Mestno gledališče Jesenice po krajšem presledku zopet obiskalo Kranj. Tokrat so se predstavili s šesto premiero letošnje gledališke sezone, s komedijo italijanskega dramatika Carla Goldonija »Kremarica Mirandolina«.

Bežni vtis, ki ga je zabeležila publika: uprizoritev je po režijski, inscenacijski ter po igralski plati dokaj impresivno prikazala vzdušje tiste dobe.

S.

Knjižničarski tečaji na Gorenjskem

Na pobudo Zveze Svobod in prosvetnih društev je Ljudska knjižnica v Kranju ob sodelovanju Studijske knjižnice organizirala v novembru in decembru 1957 tečaj za izobražbo ljudskih knjižničarjev. Podoben tečaj so imeli tudi na Jesenicah.

Knjižničarji so se zbirali na tečaj po enkrat na teden, skupaj šestkrat. Predavatelji so bili strokovnjaki iz Ljubljane in Kranja. Imeli so vrsto splošnih, teoretičnih in praktičnih strokovnih predavanj. Tako je prof. Bogo Pregelj razpravjal o znanstveni, poljudnoznanstveni in zabavni knjigi, upravnik Franček Bohanec o psihologiji mladega bralca, tov. Dušan Bavdek o političnosti knjižničarskega dela. Prof. Stanko Bunc je imel ciklus predavanj o nastanku in razvoju pisave, predavatelj o zgodovini knjige in tiska ter o knjižnicah v preteklosti in sedanosti. Isti je

dal tudi pregled svetovne književnosti s posebnim oziranjem na prevode v slovenščino, prof. Marija Zagarjeva pa je obravnala slovensko slovstvo od moderne do danes. O tehničnem delu v knjižnici je razpravljala tov. Ludvik Erjavc. Vsa predavanja so bila skrbno pripravljena, tečajniki so jim vneto sledili, pa tudi obisk je bil zadovoljiv.

Razen teh dveh tečajev je imel upravnik Studijske knjižnice še šest predavanj iz zgodovine pisave, knjige, tiska in knjižnic za sedmošolce na gimnaziji ter dve predavanji o značaju, nalogah in ureditvi študijske knjižnice za dijake srednje ekonomske šole. Vsa predavanja so bila ponazorjena z bogatim knjižnim materialom.

Oba tečaja kaže, da je skrb za knjižničarsko izobrazbo na Gorenjskem živa in da iz leta v leto narašča. Predavanja za šolsko mladino pa so prvi primer, da se je za knjižničarstvo zanimala naša srednja šola in čutila potrebo, da svoj naraščaj seznanji vsaj z osnovami sodobnega knjižničarstva. Ta začetek je treba posebej poudariti, pobudo profesorjevslovistov priskrbo pozdraviti, hkrati pa želeti, da bi se podobna predavanja za našo mladino prirejela tudi v prihodnje.

S. B.

PREŠERNOV PEVSKI ZBOR IZ KRANJA V POČASTITEV SPOMINA VELIKEGA PESNIKA

Prešernov pevski zbor bo praznoval kulturni praznik Slovencev s koncerti jugoslovanske zborovske glasbe. V spored sta vključeni tudi skladbi na besedilo dr. Franceta Prešerna »Pevcu« in »Strunam«.

Koncerti bodo dne 9. februarja ob 19. uri na Primorskovo, 22. februarja ob 20. uri v Stražišču ter 23. februarja ob 15. uri v Podnartu.

Tokrat se bodo p. v. Petra Liparja predstavili ljubiteljem zborovskega petja moški, ženski in mešani zbor.

dis.

filmi, ki jih gledamo

ZLOMLJENO KOPJE

Ena lastovica še ne stori pomladi, prav tako pa tudi ameriški western v kinemaskopu Zlomljeno kopje, pa čeprav se je s svojimi nespornimi kvalitetai močno približal svojemu vzorniku Shane, ne more popraviti slabega slovesa, ki ga uživajo westerni v sedmi umetnosti.

Film je režiral sloviti ameriški režiser Edward Dmytryk. — Kaj neki je tisto, kar je dvignilo umetniško vrednost tega filma tako visoko nad povprečje te filmske vrste?

Zgodba je risana po vzoru ostalih westernov. Postavljena je na Divji Zpad z vsemi značilnostmi, vendar pa se podobno kot Shane ne zadovoljuje s površinskim pripovedovanjem, temveč s tenkočutnim poslušom pronica v probleme tamkajšnje generacije v 80 letih prejšnjega stoletja. Divji Zpad in ostalo, kar daje western filmom pravi prizvok, služi temu filmu zgolj kot okvir ali kvečjemu kot plastičen in na moč impresiven dekor.

Posebno privlačnost daje vsej zgodbi naš stari znanec s filmskega platna Spencer Tracy, čigar lik sodi med njegove najboljše igralske stvaritve. Mirne duše lah-

ko zapišemo, da gre levji delež uspeha, ki ga je zabeležil ta film, prav njemu. Tokrat je upodobil čudovit lik belolasega petdesetletnika. Ostali igralci: Richard Widmark, Jean Peters, Robert Wagner, Katy Jurado in Hugh O'Brien, so nudili Spencerju močeno soigro.

Kot rečeno: doživetje, ki ga ne kaže zamuditi!

NAŠA POTA SE RAZHAJAJO

Je jugoslovanski film, ki ga je v režiji Sime Šimatovića posnela proizvodnja Jadran-film.

Človek bi bil v zadregi, če bi moral film na hitro oceniti kot celoto, saj zgodba ne dosega niti povprečja naše filmske proizvodnje. Ena izmed dobrih lastnosti je, da hoče film prodreti v osebno tragiko človeka in človeško razumljivo analizirati lastnosti, ki so povzročile človekov propad. Nekateri prizori so zaradi odlično predolgih dialogov močno razlegnjeni, kar učinkuje dolgočasno. Pa tudi na račun slabokrvne dramaturgije in podpovprečne igre bi lahko zapisali prenekatero pikro. Prav tako kot ni navdušil film festivalske žirije v Pulju, tako bo ostala ob njem hladna tudi filmska publika.

aa

Ob slovenskem kulturnem prazniku

V soboto, 8. februarja, ob 109. obletnici smrti dr. Franceta Prešerna, bo vsa slovenska javnost proslavila svoj kulturni praznik, saj med nami skoraj ni človeka, ki ne bi kdaj sodoživljal, veroval, upal in trpel z njegovo pesmijo. Prešernova pesem, ki je izpovedala bridkosti lastnega življenja in trpko usodo svojega ljudstva, je bila tudi v najhujši stiski tega ljudstva, pa tudi v njegovih najsvetlejših trenutkih, ko se je to ljudstvo borilo in izbojevalo svojo največjo zmago, velikega pomena — današnji pomen njegove pesmi pa je še večji kot kdajkoli prej.

Ob letošnjem jubileju ne bomo govorili o njegovi pesniški podobi in o poslanstvu, ki ga je opravljala njegova pesem med slovenskim ljudstvom. To delo so dobro opravili pred nami že drugi. To pot se bomo le s hvaležnostjo spominjali človeka, ki je dal svojemu ljudstvu vse — samega sebe.

Justin: Prešeren na smrtni postelji

Ta veliki slovenski kulturni praznik bomo tudi letos čimlepše proslavili. V ta namen so prosvetna društva, učni zavodi in nekatere druge kulturne institucije širom po Sloveniji pripravili proslave. Tudi DPD Svoboda Kranj - center se bo primerno oddolžila pesnikovega spomina z akademijo, ki bo v petek, 7. februarja ob 20. uri v Prešernovem gledališču. Del te proslave bo posedečen tudi jubilej — 80-letnici rojstva Otona Zupančiča. Program bodo posredovali recitatorji in oktet Prešernovega pevškega zbora, ob zaključku pa bodo člani dramske sekcije prikazali šest podob iz Prešernovega življenja — odlomke iz igre Ilke Vaštetove »Visoka pesem«.

Glasbena šola iz Kranja pred gostovanjem v Trziču

Možnost vsestranskega izobraževanja je dala na področju glasbenega šolstva še posebno viden rezultat. Danes skoraj ni večjega kraja, kjer ne bi bilo tudi Glasbene šole. Mladina čuti potrebo po plemenitenju svojega duha, za kar mu je glasba še najbližja. Svoje uspehe študija pa hoče tudi javno pokazati v obliki koncertnega nastopa doma ter po možnosti na gostovanju, kar da takemu nastopu še večjo mikavnost.

Gojenci Glasbene šole iz Kranja bodo priredili v sredo, 12. febr. ob 17. in 20. uri koncert v Trziču. Spored bodo izvajali gojenci vseh oddelkov ter šolski godalni orkester.

Upamo, da bodo Trzičani s polnoštevno udeležbo na koncertu dali priznanje mladini na njihovi poti glasbenega poustvarjanja.

pl.

Moda v znamenju zime

KRZNO - najbolj priljubljen okras

Letošnja zima je prinesla v žensko garderobo precej sprememb. Ženske so osvobodile modo skrajšanih kril in počasi se uveljavlja tudi tako imenovana linija vreče. Život so modni ustvarjalci osvobodili pasu, tako da se boki skoraj izgubljajo v ravnem kroju. Značilnost nove linije je, da postavijo samo rahlo nakažuje.

Obleke za vsak dan so preproste in izdelane iz trpežnih tkanin. Krasijo jih številni gumbi vseh velikosti, krzno ter usnjeni pasovi. Zaradi praktičnosti so zelo priljubljena športna oblačila.

Zimski kostimi so krojeni ravno ob telesu. Zanje je tudi letos najbolj zaželen material tweed in pa blago z različnimi karirastimi vzorci. Vedno bolj se to zimo uveljavljajo tudi kompleti plašča in kostima ter plašča in obleke oziroma krila iz enakega blaga. Kroji plaščev so preprosti in zanje so značilna široka ramena. Mnogi modeli so spodaj zoženi ter spominjajo na obliko vreče.

Za večerne in popoldanske obleke so še vedno v modi čipke, brokat, saten in muslin, mnoge žene pa se navdušujejo za enobarvno temno svilo.

Najbolj priljubljen okras na vseh kosih zimske garderobe je krzno, ki daje oblačilom osnovni modni ton. Krzno lahko nadomestimo z imitacijo. Uporabljamo ga

za ovratnike, žepe, čepice in šale v najrazličnejših kombinacijah. Z njim nadalje lahko obrobimo tudi torbice, čevlje, pasove ipd.

Klobuki so to zimo ohranili obliko loncev, ženske pa se razen tega navdušujejo še za turbane in francoske čepice. Prednost letošnjih modelov je ta, da si lahko omislimo moderno pokrivalo brez večjih izdatkov, če ga napravimo iz istega blaga kot je obleka, kostim ali plašč.

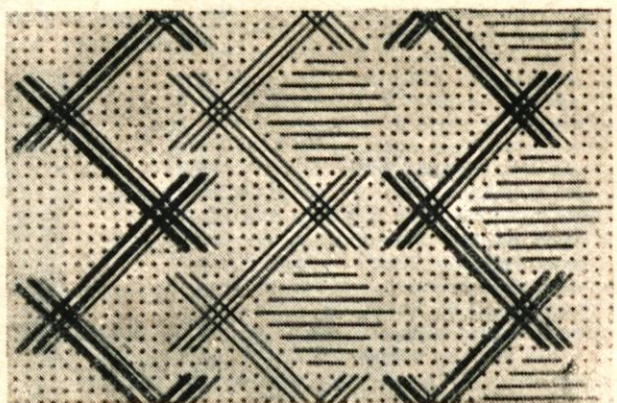
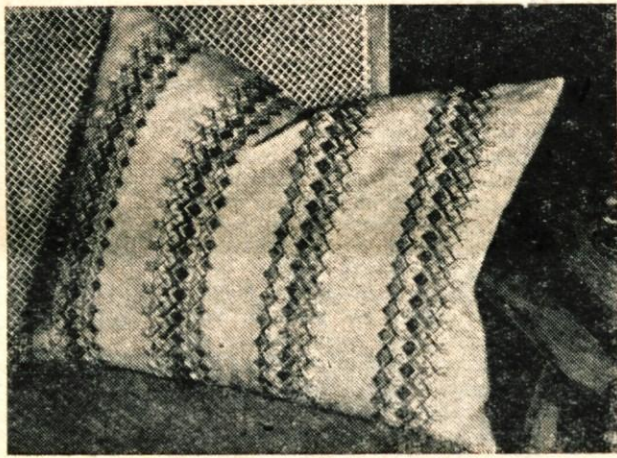

Mlada dekleta imajo običajno skromno garderobo. Na sliki lahko vidite, kako osvežimo temno obleko z belim ovratnikom, obrobjenim s čipkami. Ta malenkostni dodatek napravi obleko zopet novo.

UČINKOVITO VEZENJE

Blazino iz grobega platna vam lahko s križnim vbrdom prav lepo izveze hčerka - šolarica. Za vzorec na sliki si poljubno izberite prejico v treh različnih barvah. Na preprost način izdelana blazina bo lep okras vašem stanovanju.

Nič skrbi, če pridejo gosti!

Sprejemanje gostov povzroča gospodinji marsikdaj veliko skrbi, posebno če je mlada in neizkušena. Za priložnosti, ko povabimo več gostov, je najbolj priporočljivo, da pripravimo jedila v obliki bifeja. Ko gostje pridejo, gospodinji ni treba tekati sem in tja in vsakdo si lahko postreže z jedili in pijačo, ki mu najbolj ugaja.

Mizo za bife postavimo k steni, da ne zavzame preveč prostora, lahko pa jo pustimo na sredi sobe, če imamo samo eno. Pokrijemo jo z lepim belim prtom, na sredino pa postavimo vazo s cvetjem. Jedila morajo biti okusno razporejena v skledah, krožnikih. Na mizi imamo zložene tudi jedilne krožnike in pribor. Režine kruha narežemo na krožnik ali v košarico. Na skrajnem koncu mize naložimo zadostno število kozarcev in pijače. S črno kavo postrežemo nazadnje in jo lahko skuhamo kar na kuhalniki vpricho gostov.

Gospodinja, ki si bo ob obisku prijateljev in znancev pomagala na ta način, ne bo izmučena in nervozna zaradi postrežbe in bo lahko ves čas posvetila gostom. Neprisiljeno bo kramljala z obiskovalci in imela tudi sama nekaj užitek od večera.

Prikupna dvodelna obleka za pisarno. Izdelana je iz živordečega volnenega blaga. Pas ni poudarjen. Ovratnik odstopa od vratu in se spredaj zpenja z velikim gumbom, ki je obenem okras. Obleko lepo poži tudi rutica v stranskem žepu ob pasu.

družinski pomenki

Tončkova mati ne zmore vsega

Tonček je letos preživel zimske počitnice pri teti v sosednjem mestu. Z bratrcem in sestrično se je prav dobro razumel. Vsako popoldne so se skupaj sankali in se zabavali z različnimi igrami na snegu. To so bile zanj najlepše urice.

Na tatinem domu pa se Tonček ni počutil kdove kaj prijetno. Preveč so ga spraševali o uspehu v šoli in mu pridigali, da se bo v prihodnje moral resneje prijeti učenja. Stric mu je postavljaj za zgled sina Borisa in hčerko Marjetko, ker nihče od njiju ni prinesel domov slabe ocene. Tončka so take besede vsakokrat neprijetno zadele in v njih je začutil krivične očitke. »Saj sem se učil,« je včasih spregovoril v svojo obrambo, potem pa je pod ploho nasprotnih »dokazov« skromno utihnil.

Tonček ni lagal. Zares se je učil, vendar ni imel nikogar, ki bi mu lahko pomagal, kadar česa ni vedel. Bil je nezakonski otrok in je odrasčal brez očeta. Večino dneva je bil prepuščen sam sebi, ker je mati delala v tovarni. Učil se je rad, preglednice pa mu je povzročala predvsem matematika in angleščina. Matidelavka mu ni mogla svetovati. Teh stvari se v življenju nikdar ni učila in bilo ji je težko, ako sinu naloge niso šle od rok.

»Bratranec je lahko,« je dejal Tonček ob vrnitvi s počitnic. »Vse naloge mu

pregleda oče in Boris jih popravi, še preden jih napiše v zvezek. Oče mu celo pri risanju vedno pomaga.«

»Vem, da je Borisu laže, ti pa delaš vse naloge samostojno, zato je tvoje delo več vredno. V šoli boš moral odslej še bolj paziti, da ne boš zaostajal za sošolci,« ga je vzpodbujala mati.

»Do konca leta se bom zares skušal popoboljšati, ti mi pa obljubi, da k stricu ne bom šel več na počitnice!« je dejal moško.

Mati je ugovarjala: »Čemu ne? Doma ti bo dolgčas in potem se boš navadil potepanja.«

Tonček pa se ni dal pregovoriti. Priznal je, da mu je neprijetno poslušati stričeve in tetine pridige. Končno mu je mati le obljubila, da bo lahko ostal doma. Razumela je sinov odpor do strica. Tudi njej ni bilo prijetno, ko sta ji sestra in svak pokroviteljsko dokazovala, kako sta njuna otroka v šoli pridna in da bo morala ona Tončka strožje držati. Predobro je vedela, da vzroki Tončkovih neuspehov niso v pomanjkanju strogosti, zato je odločno dejala sestri:

»Če bi bila ti sama gospodinja, delavka, mati in učiteljica, bi tvoja otroka prav tako težko napredovala. Saj lahko

uvidiš, da otroci za sedaj še ne dobijo vsega znanja v šoli in je zato njihov uspeh bolj ali manj odvisen od pomoči staršev oziroma inštruktorjev.«

Sestra ji na te besede ni odgovorila. Morda je le razumela, da mati, ki sama skrbi za otroka, ne zmore toliko, kot obadva starša.

Tončkova mati seveda ni edina, ki jo tare sinov neuspeh v šoli. V tovarni, kjer je zaposlena, je še precej nezakonskih mater. Tudi te zaradi premajhne izobrazbe ne morejo pomagati svojim otrokom pri učenju. Njihovi sinovi in hčerke doma nimajo pravega reda, zlasti ne pri hrani. Zato se te delavske matere marsikje čutijo zapostavljene, česar pa običajno ne poyedo glasno. Ponekod so vprašanje vzgoje in prehrane otrok zaposlenih mater rešili z ustanavljanjem šolskih kuhinj, v katerih se otroci pod nadzorstvom učijo in pocieni hranijo. Na Gorenjskem je teh kuhinj še zelo malo. Na ustanovitve bi morali misliti predvsem v industrijskih krajih. Žene same jih bodo morale odločneje zahtevati in se obrniti za posredovanje na svoja društva in zastopnice v svetih za šolstvo in svetih za varstvo družine.

RECEPTI

KOSILO:

Svinjsko meso s hrenom
Krompirjevi svaljki
Solata
Krofi

Svinjsko meso s hrenom: 1/2 kg svinjskega flama, slan krop, kis, cel poper, lorvorov list, peteršiljeva korenina, pol zelene, 1 čebula, hren.

Svinjsko meso zrežemo na koščke, očiščeno oprano zelenjavo na rezance, čebulo na kolesca. Vse zalijemo z vročo vodo, osolimo, okisamo, dodamo cel poper in lorvorov list ter skuhamo. Mehko meso damo na krožnik, ga obložimo z zelenjavo, polijemo z juho in posujemo z naribanim hrenom.

Krompirjevi svaljki: 1. kg krompirja, 30 dkg moke, 3 dkg maščobe, 1 do 2 jajci, sol; slan krop.

Kuhan olupljen krompir pretlačimo, mu dodamo moko, maščobo, jajce in sol in vse to zgnetemo. Iz testa naredimo svaljke, jih skuhamo v vreli slani vodi. Kuhane odcedimo, splaknemo z vročo vodo in zabelimo.

VEČERJA:

Praženo kislno zelje
Zabeljen krompir
Karamelno mleko

Praženo kislno zelje: 3 dkg masti, čebula, sol, 1 kg kislega zelja.

Na masti prepražimo sesekljano čebulo, ji dodamo zelje in ga pražimo 20 do 30 minut medtem večkrat premešamo. Pred koncem praženja jed osolimo.

Karamelno mleko: 1 1/4 l mleka, 10 dkg sladkorja.

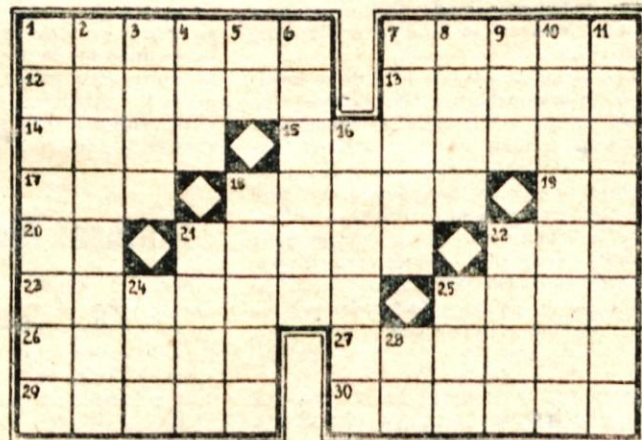
Sladkor svetlorjavo opražimo v dobro položeni kozici, nato ga zalijemo najprej z majhno količino vode, potem prilijemo mleko in vse skupaj prevremo, da se sladkor (karamel) razkuha. Serviramo toplo ali mrzlo karamelno mleko.

Krofi: 70 dkg moke, 8 dkg margarine, 8 dkg sladkorja, 3 žlice ruma, 4 rumenjake, 1/4 l mleka, 5 dkg kvasa, sol, 70 dkg masti, 15 dkg marelične marmelade.

Presej moko, razmoči kvas in ga vlij v moko. Vmešaj maščobo, rumenjake in sladkor, da naraste, dodaj še rum in sladkor. Nato dodaj še mleko in vse skupaj prilij k moki in dobro stepaj vse dotlej, dokler se testo ne loči od kuhalnice. Pusti, da vzhaja. Vzhajanega za prst debelo razvaljaj in oblikuj v ubodcem krofe. V sredino lahko daš marmelado in preko povezni drugega. Pusti, da vzhaja po obeh straneh. Nato jih ocvri v masti in posipaj s sladkorjem.

Za krajše zimske večere

Križanka št. 2

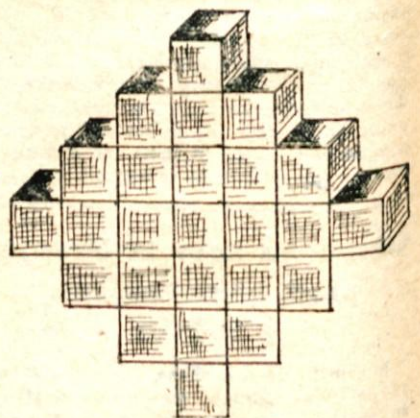

Vodoravno: 1. mesni izdelek, 7. poslovitev, 12. raztelesovalec, 13. delavec v kamnolomu, 14. padavina, 15. kontinent, 17. češka pritrdilnica, 18. amplituda, 19. 16. in 21. črka abecede, 20. nji, 21. del ženske obleke, 22. moško ime, 23. žensko ime, 25. gora na Korškem, 26. zavezujem, 27. daj dovolj jesti, 29. spoštljivo nagovarja, 30. grški junak.

Navpično: 1. glavno mesto BiH, 2. brez podpisa, 3. lovska potrebščina, 4.

sorodnik, 5. začetnici priimka in imena slovenskega skladatelja, 6. moško ime, 7. nam je dovoljeno? 8. glasbeni instrument, 9. osebni zaimsek, 10. večne, 11. večja skladba epskega ali dramatskega značaja, 16. mesto v Italiji, 18. glasbeni interval, 21. zbirališče čarovnic, 22. afriška štoklja, 24. soglasnik med enakima samoglasnikoma, 25. žuželki, 28. začetnici priimka in imena srbskega slikarja (1815-1855).

MAGIČNI LIK

Vodoravno in navpično: predlog, ptičica pevka, premik nog, nekdanje ime sedanjega SD »Triglav«, vrsta blaga, naslov mongolskih in tatarskih vladarjev, soglasnik.

RESITVE PREJŠNJIH UGANK
Izpopolnjevanje: 1. Vesna, 2. Avala, 3. Atene, 4. Avari, 5. Erika, 6. Kecal, 7. Ravel, 8. Zemun, 9. Solun, 10. Koper, 11. Blaha, 12. Nanos, 13. Ločab, 14. Boris, 15. pečen.

V označenih poljih je pravilna rešitev: Slavica Zupančič.

PREMIKALNICA
Kropa, Kranj, Selca.

MIMI MALENEK KONIG
VIGENCI* ROMAN 106

Možje so se spogledali. Jarem, ki se ni hotel nobenemu zameriti, je začel z nožem potrkavati ob kozarec, kakor bi se ga pomenek ne tikal. Košmelj je začudeno pogledoval zdaj enega zdaj drugega, Špan pa je mirno rekel:

»Če misliš tako, pa menjajta! Vzemi ti tisto, kar ponujaš Alešu, tudi mi smo ti pripravljene plačati odškodnino.«

Dominik je gledal v mizo. Krčil je prste na pohabljeni desnici, kakor bi računal. Obraz so mu počasi prepregle rdeče lise.

»Ne,« je rekel, »tako se ne bomo pogajali. Jaz sem vigenca popravil, saj zgornji sploh ni bil za rabo. Kdo mi bo plačal tisto?«

Špan se je nenadoma razjezil in usekal po mizi, da so kozarci poskočili.

»Tako?« je zavpil. »Kdo pa govori o pogajanjih? Saj je še cesarska postava in po tej ima Aleš pravico! Terjam za fanta, kar je njegovo in ti se ne boš ubranil!«

»Tako je,« mu je pritegnil Košmelj. »Če sami nočete sprevideti, vas bo poučilo sodišče.«

Ana se je zbalala, da se bo končalo s preprirom, ki ga zlepa ne bo konec. Tako žal ji je bilo brata, ki je bil videti srečen ob nevestini strani, tako žal tudi Marinke, ki je molče poslušala prepri. Položila je roko možu na komolec in prijazno rekla:

»Menda se ne boste sprli! Dominik, saj vendar veš...«

Otresel se je in rezko rekel:

»Ne mešaj se v naše stvari! Kaj imaš ti pri tem?«

Osramočeno je povsila glavo. Stari Špan je zbadljivo rekel:

»Tako je, kadar postane človek kruha pijan in pozabi, čigava roka mu ga je odrezala.«

Rdeče lise na Dominikovem obrazu so še bolj izstopile, vstal je in rekel z raskavim, razklanim glasom: »Prav, naj spregovori sodnija. Naredil sem križ čez tisto, da si mi poslal smrkavca podžagovat kolesa. Kar miren bodi,« se je obrnil k Alešu, ko je opazil, da ta počasi vstaja, »naredil sem križ tudi čez besede, da sem prasec, ki žre iz tujih korit! Čez denar ga ne bom naredil. V vigenca sem vložil mnogo denarja in dokler mi tistega ne vrnete, se ne bom pogovarjal o delitvi.«

»Prav!« je zavpil Špan, glas mu je postal visok in zadirčen. »Prav! Ti pa boš plačal za čas, ko si delal v Aleševih vigencah, ne da bi odštel najemščino in za užitek, ki si ga imel z njegove zemlje. Bomo videli, čigav račun bo večji.«

»Kakor hočete,« je rekel Dominik in stopil proti vratom. »Jaz sem ponudil odškodnino. Več ne morem storiti.«

»Mi pa terjamo za fanta, kar je njegovo!«

»Saj!« Dominik se je pri vratih razdražljivo zasmel. »Jeroba v črni sukni se je znebil, zdaj bo pa dobil gospodarja.« Izzivalno je pogledal svaka in zaničljivo dostavil: »Presneto si si dobro izbral, ko si se udingal Španu za hlapca.« Nato je hitro izginil skozi vrata.

Ogledniki so bili poparjeni. Ana je gorela od sramu, v tem trenutku bi bila planila pred Dominika in mu zmetala v obraz vsa ponižanja, ki jih ji je že nakopal. Toda morala je spodobno obsedeti pri mizi in mogla je samo reči:

»Zelo se je ubijal z vigenca, zato mu gre tako do živega.«

»Ali smo mar ljudje, s katerimi bi se ne dalo govoriti?« je užaljeno vprašal Špan. »Mi plačamo, kar je v takih vigencah, on plača užitek, ki ga je imel iz Aleševga in smo bôt. Sicer pa vsakemu svoje!«

»Ko premisli, bo že dal do sebe,« je prigovarjala Ana. »Rekla mu bom, ni tako nepreračunljiv, da bi ne sprevidel, kakšna zdraha bi nastala, če bi se rvali na sodniji.«

»Hudo je, Ana,« je rekel Špan, »da se mora tvoj brat puliti za svoje pravice s vsakom, ki mu je povrh še bratranec. Toda, zameri ali ne zameri, temu Dominiku se prekleto pozna, da je Zgončev. Bogve, če se ne boš še kesala, ker si ga vzela v hišo in mu dala vse iz rok.«

Košmelj je bistro pogledal Ano, kakor bi se bil nečesa domislil in vprašal:

»Ali ni nekoč Borgel snubil v tej hiši?«

»Snubil,« je prikimal Špan, »toda stari je imel desko na očeh in ni vedel, kaj bi bilo za hčer dobro in prav.«

»Sakrament!« je vzkljknil Košmelj in tlesnil s prsti.

„TRST“ v globinah morja

V okvir Geofizikalnega leta sodi tudi podrobno proučevanje morskih globin. Med znanstveniki, ki se ukvarjajo s tem, je nedvomno na prvem mestu profesor Piccard. S svojo potapljaško napravo, ki jo je imenoval »Trst«, se je že večkrat spustil dva do tri tisoč metrov globoko. Na sliki vidimo »Trst« med potapljanjem. Močni reflektorji razsvetljujejo morsko dno in odkrivajo človekovim očem skrivnosti, ki jih je zagrinjala večna tema.

Ali je južni tečaj na suhem ali na morju?

Med učenjaki vlada že od odkritja Južnega tečaja različno mnenje o tem, ali je južni tečaj na kopnem ali na morju, ali bolje rečeno, kaj je izpod debelega sloja leda in snega, ki pokriva južni zemljni tečaj. V začetku lanskega decembra se je razširila vest, da je skupina ameriških znanstvenikov, ki je raziskovala ta problem, ugotovila, da je južni tečaj na suhem, nekaj sto metrov iznad morske gladine.

Raziskovali so z najpreciznejšimi seizmografskimi instrumenti. V bližini tečaja so pripravili nekaj eksplozij z zelo močnim dinamitom in izmerili odbijanje zvočnih valov od tal. Na ta način so ugotovili, da je pod kakih 3 tisoč metrov debelim slojem leda kopno, ki je 300 metrov nad morsko gladino.

Znanstveniki so ugotovili, da tudi ledeni sloj ni enakomeren. Zgoraj je najtanjši sloj gostega snega in leda, potem zelo trdega leda, a pretežni del pa je čist sneg, ki je zaradi visokega pritiska zelo stlačen. Za zemljo izpod tega snega pa predvidevajo, da je skalnata. Seizmografi pravijo, da zaenkrat še niso mogli izračunati, koliko je stara ledena odeja, ki pokriva skoraj vso Antarktiko. Tudi še ni ugotovljeno, ali je vsa Antarktika na trdni zemlji.

Raziskovalci so napravili še eno zanimivo odkritje. Ugotovili so, da je pod sorazmerno tenko skorjo snega zelo trda plast ledu. Zaradi mehkega snega so se doslej lahko spuščala na njem lažja letala, ki so imela smuči. Če pa bi izkopali v globino kakih deset metrov startne steze, bi se na trden led lahko spuščala tudi težka letala z navadnimi kolesi.

ZA RAZVEDRILLO

»Nikdar več ne bom igral biljard s šahovskim veleojstrom!«

PRI ZDRAVNIKU

- Torej, očka, koliko zaužijete alkohola dnevno?
- Dva do tri litre vinal
- Ampak, človek, saj to vas bo uničilo!
- Nikakor, gospod doktor, saj vedno gledam, da drugi plačajo...

Azijske puščave bodo menjale svoje lice

Sovjetski znanstveniki proučujejo načrt, da bi preusmerili tok dveh velikih sibirskih rek, Oba in Jeniseja. Če bodo to ostvarili, se bodo v osnovi izmenjale klimatske karakteristike vsega tega področja. To je že davni sen o preobrazbi puščav v centralni Aziji v plodno ravan.

Projekt sloni na tem, da bi napravili novo reko, ki bi imela toliko vode kot Volga. Dve notranji morji bi dobili z zajezitvijo Oba in Jeniseja. Ti veliki re-

zervoarji bi bili povezani s kanali, ki bi odvajali vodo 4 tisoč kilometrov daleč skozi stepe Kazastana. Umetni kanal, ki bi bil dolg 600 km, bi spajal rezervoar Aba z ravnino Turgaj. Od tod bi voda tekla vzdolž izsušenih rečnih korit do predelov, ki so brez vode. Na ta način ustvarjena bazena v centralni Aziji bi bila po površini enaka vsem navodnjanim površinam na Japonskem, ZDA, Italiji in Avstraliji. Za uresnitve tega projekta bo potrebno 20 let dela.

To bi vplivalo tudi na klimo, tako da bi v sosednjih področjih, in sicer v Aralskem in Kaspijskem bazenu uspevale tudi limone, pomaranče, grozdje in bombaž.

LOV Z ORLI

Tudi v naših krajih je bil včasih zelo razširjen lov s pticami roparicami. V ta namen so uporabljali sokole. Nekatera kitajska plemena, ki živijo

Zanimivosti

VEČNA SVETILKA

Za signalizacijo na železniških progah so že začeli uvajati posebne atomske svetilke, ki brez kakršnegakoli dovajanja energije lahko svetijo deset let. Svetilke so napolnjene z radioaktivnim plinom kriptonom.

SVOJEVRSTNA STAVKA

V Meinzu (Zahodna Nemčija) so univerzitetne študente nekaj prikradali glede pravic, ki so jih imeli pri soočanju o določeni vprašanji šole. To jih je razburilo in napovedali so stavko: nihče izmed njih se ne bo bril, dokler ne poravnajo spora. Njim se se pridružili še študentje iz drugih mest.

KRI V PRAHU

Spričo vedno večjih potreb po krvni plazmi so si znanstveniki že dlje časa prizadevali, da bi iznašli postopek, ki bi omogočil konserviranje krvi za daljšo dobo. Doslej znani postopki so namreč nepopolni. Kri lahko hranijo v tako imenovanih »krvnih bankah« le nekaj tednov. Kaže pa, da so te vprašanje zadovoljivo rešili z zmrazovanjem krvi pri zelo nizki temperaturi. Pri sto stopinjah pod ničlo se kri spremeni v rožnat grab, ki ohrani vse lastnosti krvi neomejeno dolgo dobo.

KONJSKE DIRKE BREZ JAHACA

Lastniki konj, ki žele, da bi njihovi konji tekmovali na dirkah, ki jih vsako leto prirejejo v bosanskem trgu Tešnju, imajo zelo veliko opravka s treniranjem konj. To pa zato, ker na teh dirkah, morda edinstvenih na svetu, konji tečejo sami, brez jahača.

To nenavadno tekmovanje je postalo tradicionalno že pred nekaj stoletji, ko je bil Tešanj pomembno trgovsko središče in križišče karavanskih poti.

Česa še ne vemo!

Veliko znanstvenih ugank še ni rešenih

Leto 1957 je bilo leto velikih znanstvenih odkritij. V tem letu je človek poslal v vsemirje svoje prve odposlance. Posrečilo se mu je z radioaktivnim žarjenjem spremeniti dedne lastnosti živih bitij. Toda ostalo je še mnogo nerešenih vprašanj, ki jih znanstveniki še niso uspeli rešiti.

V svetu atomov so se pripetile lani velike spremembe. Takoimenovani zakon »pariteta« je izgubil svojo veljavo. Odprla so se nova vprašanja, ki jih znanstveniki še niso rešili. Tudi v geografiji je še velika nerešena uganka: ali se južnoameriški Andi nadaljujejo v zahodni Antarktiki? Te planine so popolnoma podobne Andom. Kako so povezane? Če

bo rešeno to vprašanje, bo rešena največja uganka v geografiji.

V astronomiji še ne vemo, ali se vsemirje širi enolično, hitreje ali počasneje in še vedno je neznan tajna njegovega nastanka. V medicini še vedno niso odkriti vzroki, lastnosti in zdravljenje raka. Še vedno ne vemo, ali nastaja naglo povečanje obolenj raka na pljučnih zaradi kajenja, nečistega zraka, prejšnjih pljuč-

nih obolenj ali pa kakšnih drugih vzrokov, ki jih še ne poznamo. Tudi tega ne vemo, ali obstajajo tvarine, ki bi tako uspešno uničevale raka, kot to lahko delajo antibiotiki pri nekaterih drugih boleznih.

Znanost o narodi pomaga človeku, da spreminja lice zemlje. Toda tu še vedno doživlja poraze. Plodna polja, ki jih ustvarja iz pustinj, se spreminjajo včasih nazaj v pustinje, v umetnih jezerih umira življenje. Človek še ne pozna mehanizma narode. S svojimi posegi v njo večkrat poruši čudovito ravnovesje njenega mehanizma. Še precej časa bo trajalo, preden bo človek do dobrega dognal.

V kemiji je človek že daleč napredoval. Danes izdeluje umetne niti, ki se po svojih svojstvih ne razlikujejo od naravnih. Toda še vedno ne ve, kako pajek in sviloprejkja proizvajata svoje niti! Še vedno ne ve, kako delujejo fermenti in kako nastajajo beljakovine v celici. Ne vemo še, kako deluje vitamin D na rast kosti, kako sta nastajala premog in nafta in v laboratorijih še ne moremo ustvariti asimilacije ogljikove kisline, s katero rastline pod vplivom sonca ustvarjajo na milijarde ton ogljikovih tvarin. Še vedno nimamo sredstev, ki bi uničila viruse, ki povzročajo bolezni in škodljive žuželke. Še vedno ne moremo sintetično proizvajati živil.

Končno so ostala še nerešena mnoga bistvena vprašanja o nastanku človeka. Vemo sicer, da imata človek in človekolika opica isti koren, toda znanstveniki še niso mogli odgovoriti na vprašanje, v katerem geološkem obdobju je obstajala edina vrsta človekolikih opic, kjer se je izolirala, kdaj so te opice začele hoditi vzravnanost in dobile take pogoje tipično človeškega organizma, velikih možganov, kdaj in kje se je ta vrsta opic spremenila v človeka. Nerešeno je tudi še vprašanje nastanka ras.